

**Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор Роман ПЕТРИШИН
„24” 2024 р.
Код 02071240

ПРОГРАМА З ПОЛІТИЧНИХ НАУК

для вступників на навчання за першим (бакалаврським) освітнім рівнем

для проведення співбесід

для здобувачів ОПП Політологія; ОПП Міжнародні відносини;

ОПП Міжнародна інформація

Схвалено Вченою радою
Факультету історії, політології
та міжнародних відносин,
протокол № 7 від 24 квітня 2024 р.

Голова ради

Олександр ДОБРЖАНСЬКИЙ

Чернівці 2024

1. Політика як соціальне явище та місце політології в системі суспільних дисциплін.
2. Суб'єкти і об'єкти політики. Концепції політики.
3. Зародження політичних ідей у країнах Стародавнього Сходу (Конфуцій, Лао Цзи, Мо Цзи, Шан Ян).
4. Політичні вчення античного світу (Сократ, Платон, Аристотель, Полібій, Цицерон).
5. Розвиток політичної думки в добу Середньовіччя (Аврелій Августин, Фома Аквінський, Марсильй Падуанський).
6. Політична думка епохи Відродження. Н. Макіавеллі.
7. Політичні вчення періоду буржуазних революцій в Голландії та Англії (Ж. Боден, Г. Гроцій, Б. Спіноза, Т. Гоббс, Дж. Локк).
8. Політичні ідеї Реформації (М. Лютер, Ж. Кальвін, Т. Мюнцер).
9. Політичні ідеї в працях французьких просвітників (Вольтер, Ш-Л. де Монтеск'є, Ж-Ж. Руссо).
10. Політичні доктрини США у XVIII – XIX століттях.
11. Форми державного правління та державного устрою.
12. Сутність та основні типи політичних режимів.
13. Поняття та форми демократії. Політологічні концепції демократії.
14. Основні теорії походження та розвитку націй.
15. Поняття та основні складові державного управління. Ознаки та функції держуправління.
16. Органи державного управління, їх класифікація.
17. Система органів державного управління в Україні. Рівні органів виконавчої влади.
18. Апарат державного управління.
19. Порядок формування органів державного управління в Україні.
20. Структура та функції сучасної політичної науки. Основні та допоміжні наукові політичні дисципліни.
21. Об'єкт і предмет, мета, завдання, гіпотези, понятійний апарат дослідження.
22. Принципи загальнотеоретичного дослідження політики.
23. Дайте визначення термінів «внутрішня політика», «зовнішня політика», «міжнародні відносини».
24. Проаналізуйте території, країни, держави як об'єкти політичної карти світу.
25. Дайте характеристику держави як головного суб'єкта політичної карти світу. Ознаки та функції держави. Колонії, протекторати, підопічні

- території, їх сутність. Географія залежних територій на політичній карті світу.
26. Охарактеризуйте спірні території на політичній карті світу, статус яких є невизначеним. Самопроголошені країни світу.
 27. Проаналізуйте країнознавчі школи (англійська, французька, німецька).
 28. Дайте характеристику політичних карт Європи, Азії, Африки, Північної та Південної Америки.
 29. Дайте характеристику форм правління держав світу. Монархії Європи, Азії, Африки, Австралії з Океанією.
 30. Арабський світ: політичний іслам і політика.
 31. Проаналізуйте етапи формування політичної карти світу.
 32. Форми державного устрою: унітарна, федеративна, конфедеративна. Зміст, приклади країн у різних географічних регіонах.
 33. Міждержавні організації загальнополітичного змісту. ООН: інституціональна структура, мета функціонування, головні завдання.
 34. Міждержавні організації військово-політичного змісту. НАТО: структура, мета функціонування, завдання.
 35. Міждержавні організації економічного змісту (ЄС, АСЕАН, НАФТА). Структура, мета функціонування, завдання.
 36. Спільні та відмінні риси економічної, політичної сфер життєдіяльності країн “сімки” (провідних високорозвинених держав).
 37. Глобалізація та регіоналізація як нові тенденції в розвитку Світового Господарства.
 38. Значення системи міжнародних економічних відносин у розвитку Світового Господарства.
 39. Дайте визначення «дипломатичного корпусу» та «дипломатичного представництва».
 40. Розкрийте роль дуайєна в дипломатичній практиці, визначте його функції.
 41. Проаналізуйте привілеї та імунітети дипломатичних представництв.
 42. Розкрийте діяльність дипломатичних представництв при міжнародних організаціях.
 43. Визначте сутність поняття «спеціальна місія». Її застосування в дипломатичному та консульському праві.
 44. Нові форми субрегіонального співробітництва на прикладі досвіду функціонування ГУАМ (Грузія, Україна, Азербайджан, Молдова).
 45. Роль транспортно-логістичних компаній як провідних суб’єктів системи зовнішньоекономічних зв’язків.

46. Вільні економічні зони та їхні національні різновиди (світовий та український досвід розвитку).
47. Україна та Росія: спільні та відмінні риси політичної, економічної, соціальної систем держав. Українсько-російські відносини в умовах російської агресії на Сході.
48. Охарактеризуйте імунітети і привілеї дипломата.
49. Розкрийте процес розширення ЄС 2004 року.
50. Проаналізуйте критерії членства в ЄС.
51. Розкрийте сутність Угоди про Асоціацію з Європейським Союзом. Політика України щодо членства.
52. Дайте характеристику засадничих договорів та принципів Європейського Союзу.
53. Проаналізуйте організаційну структуру Європейського Союзу.
54. Розкрийте сутність Східного партнерства та участь в ньому України.
55. Держави регіону Центральна Європа. Особливості розвитку економічної, політичної та соціальної систем життєдіяльності.
56. Визначте відмінності в рівні соціально-економічного розвитку держав регіону Західна Європа.
57. Розкрийте відмінності в рівні соціально-економічного розвитку держав регіону Африка.
58. Проаналізуйте відмінності в рівні соціально-економічного розвитку держав регіону Латинська Америка.
59. У чому полягають відмінності в рівні соціально-економічного розвитку держав субрегіонів Східної та Південно-Східної Азії?
60. Дайте характеристику відмінностям в рівні соціально-економічного розвитку держав субрегіонів Південної та Південно-Західної Азії.
61. Розкрийте періодизацію та провідні теоретико-методологічні аспекти історії міжнародних відносин.
62. Розкрийте головні тенденції розвитку міжнародних відносин у стародавньому Сході
63. Розкрийте особливості та періодизацію міжнародних відносин Середньовіччя
64. Розкрийте характер і особливості європейських міжнародних відносин раннього Середньовіччя.
65. Розкрийте характер і особливості європейських міжнародних відносин високого Середньовіччя.
66. Розкрийте характер і особливості європейських міжнародних відносин пізнього Середньовіччя.
67. Визначте особливості міжнародних відносин Нового часу.

68. Розкрийте сутність Вестфальської системи міжнародних відносин.
69. Охарактеризуйте міжнародні відносини в Європі та Америці доби функціонування Віденської системи міжнародних відносин.
70. Проаналізуйте кризу та розвал Віденської системи міжнародних відносин. Міжнародні відносини в світі кінця 1850-х – початку 1870-х рр.
71. Проаналізуйте причини та наслідки Першої світової війни. Версальсько-вашингтонська система міжнародних відносин.
72. Окресліть головні події міжвоєнного періоду. Передумови та початок Другої світової війни.
73. Створення Ялтинсько-Потсдамської системи міжнародних відносин. Холодна війна та її наслідки.
74. Охарактеризуйте систему міжнародних відносин кінця XX – початку XXI ст.
75. Визначте зміни у міжнародних відносинах внаслідок збройної агресії Росії проти України.
76. Охарактеризуйте сучасну зовнішню і безпекову політику України.
77. Розкрийте особливості євроінтеграційних та євроатлантичних прагнень України.
78. Проаналізуйте відносини України із провідними державами світу в умовах російської агресії.
79. Розкрийте головні виклики сучасній системі міжнародних відносин.
80. Охарактеризуйте технології безпосереднього спілкування у мережі Інтернет.
81. Розкрийте поняття міжкультурної комунікації.
82. Дайте загальну характеристику контент-аналізу як методу.
83. Визначте класифікацію та історію виникнення спін-методик.
84. Розкрийте досвід використання «спін-технологій» в Україні.
85. Дайте загальну характеристику залежності функціонування масової комунікації від різних політичних режимів. Проблема відповідальності преси.
86. Масова комунікація як соціальний інститут. Охарактеризуйте роль і значення «четвертої влади».
87. Дайте загальну характеристику дослідженням нових медіа: комп'ютерна комунікація.
88. Охарактеризуйте роль особистості у розвитку масової комунікації.
89. Сформулюйте основні етапи розвитку комунікативної теорії у XX ст.
90. Визначте місце та роль комунікації в сучасному інформаційному суспільстві.
91. Дайте характеристику міжнародній діяльності України у сфері подальшого розвитку інформаційного суспільства.

92. Сформулюйте суть поняття «електронний уряд», методи і форми його організації.
93. Поняття та функції політичної культури. Погляди на політичну культуру Г. Алмонда і С. Верби.
94. Дискусії щодо концепту політичної культури у західній політичній науці.
95. Структура та механізми формування політичної культури. Політичні орієнтації.
96. Політичні цінності у системі політичної культури.
97. Проблеми типологізації політичної культури (Г. Алмонд і С. Верба, Є. Вятр, Д. Елазар, У. Розенбаум, Д. Каванах та ін.).
98. Культура політичного процесу: зміст та основні параметри.
99. Культура політичного протесту: зміст та основні параметри.
100. Культура партійної діяльності: зміст та основні параметри.

Список рекомендованої літератури

Основна:

1. Бебик В. Базові засади політології: історія, теорія, методологія, практика. Київ, 2000. 384 с.
2. Бойчук М.А. Влада і громадянське суспільство: механізми взаємодії. Київ : Атлант ЮЕМСІ, 2007. 207 с.
3. Бостан С. К. Форма правління сучасної держави: проблеми історії, теорії, практики. Запоріжжя : Юридичний ін-т, 2005. 540 с.
4. Бурдяк В.І., Ротар Н.Ю. Політична культура країн Європи в контексті інтеграційних процесів. Чернівці : Рута, 2004. 328 с.
5. Балабанов К.В., Трофименко М.В. Дипломатична та консульська служба: підручник для студентів ВНЗ. Донецьк, 2013. 432 с.
6. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу. К.: Академія, 2003.
7. Блій Г. де, Муллер П.П., Шаблій О.І. Географія: світи, регіони, концепти. К.: Либідь, 2004. 740 с.
8. Кравченко Н.Б. Гібридна війна Росії проти України (1991-2021 рр.). Монографія. Київ: НУБіП України, 2022.
9. Глобальні тренди міжнародних відносин. Монографія. К.: Вадекс, 2020. 524 с.
10. Історія міжнародних відносин: підруч. / І. В. Алексеєнко, А. Х. Маргулов, І. А. Єремєєва, М. В. Несправа. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. 228 с.

11. Європейський союз: вчора, сьогодні, завтра: навч. посібник / уклад. Ю.Макар, В.Бурдяк, В.Макар, В.Семенко. Чернівці: Чернівець. нац. Ун-т ім. Ю. Федьковича, 2020. 400 с.
12. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин / Микола Капітоненко. Чернівці: Книги XXI, 2019. 272 с.
13. Мадісон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика: Навч. посібник. К.: Либідь, 2003. 176 с.
14. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. В.М. Тарасевича. К.: ЦНЛ, 2006. 224 с.
15. Міжнародні відносини та світова політика [Електронний ресурс]: навчальний посібник / О. М. Кузь, Д. С. Коротков, Д. Ю. Михайличенко, О. В. Бровко; за заг. ред. д-ра філос. наук, професора О. М. Кузя. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 201 с.
16. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. О.С. Кучика. К.: Знання, 2005.
17. Міжнародні організації: Навч. посібник / За ред. Ю.Г. Козака, В.В. Ковалевського, З. Кутайні. К.: ЦУЛ, 2007. 440 с.
18. Рижков М.М., Белоусова Н.Б. Інформаційне забезпечення прогнозно-аналітичної діяльності в міжнародних відносинах: Підручник. К.: Центр вільної преси, 2009. 204 с.
19. Скоропад І.С. Країнознавство. Навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської комерційної академії, 2006. 355 с.
20. Україна в міжнародних організаціях. Навч. посібник / Авт. колектив: Макар Ю., Гдичинський Б., Макар В., Попик С., Ротар Н. Чернівці: Прут, 2009.
21. Циганкова Т.М., Гордєєва Т.В. Міжнародні організації: Навч. посібник. Київ, 2001.
22. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни. К.: Либідь, 2001. 416 с.
23. Яценко Б.П. Політична географія. К.: НАНУ, 2005.

Додаткова:

1. Романюк А., Шведа Ю. Партії та електоральна політика. Львів : ЦПД – «Астролябія», 2005. 348 с.
2. Ротар Н.Ю. Політична участь громадян України у системних трансформаціях перехідного періоду. Чернівці : Рута, 2007. 472 с.
3. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г.М. Перепелиці, О.М. Субтельного. К.: Стилос, 2005.

4. Барановський М.О., Дмитренко О.Г. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн (Азія). Ніжин, 2001.
5. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. посібник. – Чернівці, 2004. 384 с.
6. Жук П. та ін. Етнополітична карта світу ХХІ ст. Методичний і предметний коментарі / Авт.: П. Жук, Н. Мазур, Р. Соломонюк, Р. Турчак. Тернопіль, 2000.
7. Клець В.К. Країнознавство. Дніпропетровськ, 1998.
8. Кузик С., Книш М. Економічна і соціальна географія країн Америки: Навч. посібник. Л., 1999.
9. Макаренко Є.А. Міжнародні інформаційні відносини. К.: Наша культура і наука, 2002. 452 с.
10. Міжнародні відносини та світова політика: підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський; за ред. В. А. Манжолі. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 863 с
11. Панов А.В. Основи країнознавства (Європа): Навч. посібник. Ужгород, 1999. – 169 с.
12. Піпченко Н.О. Європейські комунікації. К. : ВАДЕКС, 2021. 136 с.
13. Україна і світове господарство: взаємодія на межі тисячоліть / А.С. Філіпенко, В.С.Будкін, А.С. Гальчинський та ін. К., 2002. 470 с.
14. Шаблій О. Суспільна географія: теорія, історія, українознавчі студії. Л., 2001.
15. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн. Навч. посібник. К.: КНЕУ, 2005. 308 с.
16. Чухно А.А. Постіндустріальна економіка: теорія, практика та їх значення для України. К.: Логос, 2003. 631 с.
17. Костенко Ю. Історія ядерного роззброєння України. К.: Ярославів Вал, 2015. 464 с.
18. Міжнародні відносини та політика держав в умовах глобальних трансформацій: аналіз сучасної політичної думки: монографія / Колектив авторів, за заг.ред. І.М. Ковалю, О.І. Брусиловської Одеса: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2016. 412 с.
19. Демократія: від теорії до практики. Підручник з курсу. Видання друге, доповнене: Copyright, 2019. 285 с.

Критерії оцінювання

знань абітурієнтів під час проведення співбесід з політичних наук

Абітурієнт отримує завдання, у якому є три теоретичні питання. Після підготовки відбувається усна бесіда з членами комісії. Відповіді абітурієнта оцінюються наступним чином: за перше питання – максимальна кількість балів 35, за друге питання – 35 балів, за третє питання – 30 балів.

Члени комісії оцінюють відповідь абітурієнта за 200-бальною шкалою, до сумарної оцінки відповіді додається 100 балів для того, щоб узгодити оцінювання абітурієнта із ЗНО.

Оцінку «ВІДМІННО» (176 – 200 балів) отримує абітурієнт, який володіє знаннями з **курсу політичних наук**. Абітурієнт повинен вміти аналізувати та узагальнювати політичні, міжнародні події, виділяти основні тенденції і закономірності в їх перебігу, розглядати суспільні явища в розвитку і конкретно-історичних умовах, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, демонструвати обізнаність з джерелами та літературою, висловлювати власну думку і позицію щодо дискусійних проблем політологічного розвитку, критично оцінювати історичні факти та діяльність політичних осіб, вільно оперувати хронологією та науковою термінологією. Відповідь повинна бути ґрунтовною на всі питання, виклад думок логічний, аргументований.

Оцінку «ДОБРЕ» (150 – 175 балів) абітурієнт отримує за відповідь, в якій розкрита основна суть поставлених питань, зміст політичних процесів, достатнє розуміння проблеми. Відповідь логічно побудована, аргументована, але допущені незначні неточності при розкритті особливостей суспільних явищ та історичних подій. Абітурієнт в цілому орієнтується в історико-політичних датах, частково володіє відповідною науковою термінологією,

однак не в повному об'ємі засвоїв фактичний матеріал та наявну джерельно-монографічну базу, чіткої власної оцінки історичним процесам не дає.

Оцінку «ЗАДОВІЛЬНО» (124 – 149 балів) абітурієнт отримує за те, що поверхнево володіє теоретичним та фактичним матеріалом, не вміє застосовувати раніше засвоєні знання, не може дати повні та правильні відповіді на основні та додаткові питання. Абітурієнт показує фрагментарну обізнаність щодо сучасних джерел та літератури по питаннях білету.

Оцінку «НЕЗАДОВІЛЬНО» (100 – 123 бали) абітурієнт отримує за відсутність знань по програмовому матеріалу з політичних наук , про що засвідчує невміння аналізувати конкретний теоретичний та фактичний матеріал, незнання політологічної термінології, не опрацювання основних джерел та літератури. Абітурієнт не орієнтується в процесах політичного та міжнародного розвитку. Немає логічності та послідовності викладу матеріалу.